

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет
(назва інституту / факультету)

Фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
Кафедра Фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

« 12 » *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

РЕГІОНАЛЬНА ГЕОМОРФОЛОГІЯ ЄВРОПИ

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Геосистеми та Георизики»

(назва програми)

Спеціальність 103 Науки про Землю

(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 – Природничі науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Робоча програма «Регіональна геоморфологія Європи» складена відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Геосистеми та Георизики» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 103 Науки про Землю, галузі знань 10 – Природничі науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 31 травня 2021 року).

Розробник: д. геогр. н., проф. Рідуш Богдан Тарасович
асист. Костюк Уляна Іванівна
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП «Географія»

Кирилюк С. М.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Рідуш Б.Т.

Схвалено методичною радою факультету / навчально-наукового інституту

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради Географічного факультету

Андрус'як Н.С.

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета дисципліни

Метою курсу «Регіональна геоморфологія Європи» є формування у студентів цілісного уявлення про будову, походження, вік та закономірності розвитку рельєфу в межах Європи. Курс спрямований на вивчення основних закономірностей розвитку та поширення різноманітних форм рельєфу на території Європи.

Особлива увага приділяється вивченню явищ та історичних процесів рельєфотворення на території Європи, також студенти вивчають розташування найцікавіших геоморфологічних об'єктів, ознайомлюються з важливими проблемами розвитку рельєфу Європи.

У процесі навчання студенти ознайомляться з передумовами розвитку геоморфологічних відмінностей в межах Європи, розглянуть певні геоморфологічні утворення їх генезис та етапи розвитку.

1.2. Завдання дисципліни:

– засвоєння головних понять в регіональній геоморфології та вміння їх вільного трактування;

– навчити аналізувати та характеризувати основні геоморфологічні особливості Європи;

– навчитися та вільно володіти геоморфологічною термінологією та ідентифікувати основні геоморфологічні об'єкти об'єкти;

– застосовувати сучасні моделі та інструменти для прогнозування геоморфологічних процесів на території Європи;

– розробляти заходи для зменшення ризиків, запобігання катастрофам і адаптації до змін у природному та техногенному середовищі;

– виробити навички картографування регіональних геоморфологічних особливостей території Європи;

– аналізувати регіональні геоморфологічні карти;

При вивченні дисципліни студенти поглиблюють знання і загальнонаукові уявлення про геоморфологічні особливості Землі. Важливого значення й специфічного поєднання набувають знання, отримані під час вивчення дисциплін, зазначених в Пререквізитах.

1.3. Результати навчання

Спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

ФК15. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК22. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

ФК26. Здатність визначати специфіку і географію несприятливих і небезпечних природних явищ і процесів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН6. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.

ПРН9. Вміти виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу.

ПРН10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРН11. Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.

ПРН15. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПРН18. Інтерпретувати динаміку і ретроспективу перебігу небезпечних природних явищ і процесів.

ПР19. Вміти визначати й аналізувати географічну специфіку природних небезпечних процесів і явищ.

ПР20. Вміти обґрунтовувати роль людини у перебігу несприятливих природних процесів і явищ та їхні наслідки.

Основні результати:

– студенти здобудуть глибоке розуміння природи геоморфологічних процесів Європи;
– набудуть навичок оцінювання та прогнозування розвитку геоморфологічних процесів на території Європи;

– зможуть використовувати сучасні методи та інструменти для моделювання геоморфологічних процесів;

– навчатися розробляти картографічний матеріал на геоморфологічну тематику;

– отримають знання про вплив геоморфологічних процесів на природокористування;

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	-	6	5	150	30	30	-	-	90	-	Залік

2.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Теми:	Регіональна геоморфологія Європи					
Модуль 1						
Тема 1. (лекція). Структурно-тектонічні умови Європейського континенту. Основні морфоструктури. Студенти здобудуть ґрунтовне уявлення про умови становлення Європи.	5	2				3
Тема 2. (практична). Основні морфоструктури та морфоскульптури Європи. Студенти здобудуть просторове розуміння в розміщенні основних морфоскульптурних одиниць Європи.	5		2			3
Тема 3. (лекція). Основні структурно-тектонічні особливості океанічного дна довкола Європи. Студенти матимуть чіткі знання про тектоніку дна морів та про вплив тектоніки на геоморфологічні процеси Європи.	5	2				3
Тема 4. (практична). Геодинамічні процеси дна морів Європи. Студенти вивчать основні рухи літосферних плит та їх вплив на формування дна океану поблизу Європи.	5		2			3
Тема 5. (лекція). Основні морфоскульптури. Гляціальний рельєф. Студенти вивчать основні форми льодовикового рельєфу, а також палеогеографічні умови зледеніння та дегляціації.	5	2				3

Тема 6. (практична). Поширення льодовикових форм рельєфу в Європі. Студенти отримають навичку просторового уявлення поширення льодовикових форм в Європі.	5		2			3
Тема 7. (лекція). Вулканізм та вулканічний рельєф. Катастрофічні виверження. Студенти навчаться класифікувати виверження вулканів, а також вулканічні форми рельєфу які поширені на території Європи. Дізнаються про основні катастрофічні події які пов'язані з виверженнями вулканів.	5	2				3
Тема 8. (практична). Вулкани та вулканічний рельєф Європи. Студенти здобудуть чітке просторове уявлення про поширення вулканів та вулканічних типів рельєфу на території Європи.	5		2			
Тема 9. (лекція). Карстовий рельєф. Студенти навчаться розрізняти типи карстових процесів на території Європи, дізнаються відмінності підземних на наземних карстових форм.	5	2				3
Тема 10. (практична). Регіони поширення карсту в Європі. Студенти здобудуть просторове уявлення про поширення карстових регіонів Європи.	5		2			3
Тема 11. (лекція). Берегові процеси та основні форми узбережжя. Студенти зрозуміють які саме фактори впливають на формування узбережжя Європи.	5	2				3
Тема 12. (лекція). Типи берегової лінії Європи. Студенти навчаться розрізняти типи берегової лінії за генезисом, які динамічні процеси відбуваються вздовж берегових ліній та який вплив на берегові лінії має діяльність людини в Європі.	5		2			3
Тема 13. (лекція). Флювіальні процеси та річкові долини. Студенти дізнаються про геоморфологічну роль водних потоків Європи.	5	2				3
Тема 14. (практична). Морфологія долин найкрупніших рік Європи. Студенти отримають просторове уявлення про басейни найкрупніших рік Європи та їх роль у формуванні рельєфу.	5		2			3
Тема 15. (лекція). Небезпечні прояви екзогенних процесів (лавини, селі, повені). Студенти дізнаються про природу та механізми утворення небезпечних екзогенних процесів на території Європи.	5	2				3
Тема 16. (практична). Поширення небезпечних екзогенних процесів на території Європи. Студенти отримають чітке просторове уявлення про географічне поширення небезпечних екзогенних процесів на території Європи.	5		2			3
Модуль 2						
Тема 17. (лекція). Рельєф Феноскандії. Студенти дізнаються основні етапи становлення рельєфу Феноскандії та етапи його розвитку.	5	2				3
Тема 18. (практична). Дегляціація Феноскандії. Студенти дізнаються механізми дегляціації та типи рельєфу які при цьому утворюються.	5		2			3
Тема 19. (лекція). Карпати. Студенти оволодіють знаннями про становлення та розвиток рельєфу Карпатської гірської системи.	5	2				3
Тема 20. (практична). Морфоструктури Карпат. Студенти оволодіють інформацією про відмінності між різними частинами Карпат.	5		2			3
Тема 21. (лекція). Балканський півострів та Егейське море. Студенти дізнаються про основні процеси які повпливали на формування рельєфу Балкан та дна Егейського моря.	5	2				3
Тема 22. (практична). Характеристика окремих геоморфологічних одиниць Балкан. Студенти отримають чітке просторове уявлення про розташування певних геоморфологічних одиниць на Балканах.	5		2			3
Тема 23. (лекція). Альпи. Студенти дізнаються про основні етапи становлення рельєфу Альп.	5	2				3

Тема 24. (практична). Геоморфологічний поділ Європейських Альп. Студенти отримають знання про геоморфологічні відмінності регіонів Альп.	5		2			3
Тема 25. (лекція). Піренеї та Іберійський масив. Студенти здобудуть знання про основні етапи формування рельєфу Піренеї та Іберії.	5	2				3
Тема 26. (практична). Карстові та льодовикові форми рельєфу Іберійського півострова. Студенти дізнаються про просторове поширення карстових та льодовикових форм рельєфу Іберійського півострова.	5		2			3
Тема 27. (лекція). Західно- і Центральноєвропейські рівнини. Студенти отримають знання про основні етапи формування рівнинної частини Західної та Центральної Європи та сучасні геоморфологічні процеси на цій території.	5	2				3
Тема 28. (практична). Геоморфологія Апенін та Сицилії. Студенти вивчать основні геоморфологічні риси Апенінського півострова та Сицилії.	5		2			3
Тема 29. (лекція). Східноєвропейська рівнина. Студенти дізнаються про поширення основних форм рельєфу Східноєвропейської рівнини та їх генезис.	5	2				3
Тема 30. (практична). Геоморфологія Причорноморської низовини та Криму. Студенти оволодіють знаннями про геоморфологічні особливості Причорномор'я та Криму, етапи становлення рельєфу та основні сучасні екзогенні процеси.	5		2			3
Тема 31. (лекція). Уральські гори. Студенти дізнаються про екзогенні та ендегенні процеси які протікають на території Уральських гір.						

2.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год	Кількість балів
1	Основні морфоструктури та морфоскульптури Європи.	2	3
2	Геодинамічні процеси дна морів Європи.	2	3
3	Поширення льодовикових форм рельєфу в Європі.	2	3
4	Вулкани та вулканічний рельєф Європи.	2	3
5	Регіони поширення карсту в Європі.	2	3
6	Типи берегової лінії Європи.		
7	Морфологія долин найкрупніших рік Європи.	2	3
8	Поширення небезпечних екзогенних процесів на території Європи.	2	3
9	Дегляціація Феноскандії.	2	3
10	Морфоструктури Карпат.	2	3
11	Характеристика окремих геоморфологічних одиниць Балкан.	2	3
12	Геоморфологічний поділ Європейських Альп.	2	3
13	Карстові та льодовикові форми рельєфу Іберійського півострова.	2	3
14	Геоморфологія Апенін та Сицилії.	2	3
15	Геоморфологія Причорноморської низовини та Криму.	2	3

2.4. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Форма контролю	літерат.	год.	Кількість балів
1	Давні докембрійські платформи Європи	конспект, тестові завдання		6	2
2	Області давньої складчастості Європи	конспект, тестові завдання		6	2
3	Області молодшої складчастості Європи	конспект, тестові завдання		6	2
4	Тектонічні структури які впливають на формування дна морів Європи	конспект, тестові завдання		6	2
5	Мегавиверження вулканів на території Європи	конспект, тестові завдання		6	2
6	Моніторинг кріосфери Європи	конспект, тестові завдання		6	2
7	Геоморфологічна характеристика архіпелагів Європи	конспект, тестові завдання		6	2
8	Умови формування водоспадів Європи	конспект, тестові завдання		6	2
9	Умови формування каньйонів на території Європи	конспект, тестові завдання		6	2
10	Миси Європи	конспект, тестові завдання		6	2
11	Найбільші печери Європи	конспект, тестові завдання		6	2
12	Геоморфологічна характеристика Кордильєра-Бетіки та басейну Гвадалквівіру	конспект, тестові завдання		6	2
13	Пустелі Європи	конспект, тестові завдання		6	2
14	Лесові рівнини Європи	конспект, тестові завдання		6	2
15	Острови Європи та їх походження	конспект, тестові завдання		6	2

4. Теми ІНДЗ

1.

4.2. Методи навчання

- практичні заняття,
- наочні методи (презентації, відеоматеріали, YouTube канал кафедри «Цілков природно»),
- робота з книгою: навчально-методичною, науковою, доповідями тощо,
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (дистанційні).

4.3. Освітні технології, методи викладання навчальної дисципліни

У процесі вивчення дисципліни «*Регіональна геоморфологія Європи*» основними методами навчання виступають лекція та практична робота. Важливе місце також відводиться самостійній роботі студентів.

На лекційних заняттях студентам розкривається науково-теоретичний зміст і практичне значення тем, які розглядаються. Лекційний матеріал завжди подається з поясненнями, у формі

бесіди зі студентами. З наочних елементів навчання широко застосовуються ілюстрації, відеопрезентації.

Практичні заняття мають на меті поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях і у процесі самостійної роботи, а також сформуванню практичних умінь їх використання при виникненні потреби.

Самоосвіта припускає поглиблене вивчення відповідних тем, самостійне оволодіння необхідною інформацією, розвиток творчих здібностей студентів, формування у них вміння самостійного аналізу курсу, що вивчається, а також практичного застосування набутих знань.

5. Модуль-контроль

5.1. Контрольні питання

1. Що таке геоморфологія та яку роль вона відіграє у вивченні Європи?
2. Які основні геоморфологічні процеси формують рельєф Європи?
3. Які фактори визначають сучасний рельєф Європи: тектоніка, ерозія, вивітрювання, клімат?
4. Назвіть основні геоморфологічні регіони Європи.
5. Які регіони входять до Західноєвропейської платформи?
6. Які великі тектонічні та розломні зони визначають сучасний рельєф Західної та Центральної Європи?
7. Де розташовані основні зони розломів та які геоморфологічні наслідки вони мають для долин, плато та басейнів у Європі?
8. Які процеси (тектоніка на межах плит, ефекти льодовикового та постльодовикового тиску) впливають на рельєф Європи в північній частині континенту?
9. Які особливості рельєфу Скандинавського півострова та його причини?
10. Які основні морфоструктури гірської зони Карпатського ланцюга та які процеси їх формують?
11. Які геоморфологічні особливості Північного моря та його берегових ліній?
12. Які регіони Європи віднесені до дельтових рівнин та які фактори їх формують?
13. Які процеси впливають на рельєф Іберійського півострова?
14. Які особливості рельєфу Балканського півострова та чому вони такі?
15. Які основні типи рельєфу в Західній Європі (передгір'я, долини, басейни)?
16. Як лінійні долини та V-подібні долини сформовані та де вони зустрічаються в Європі?
17. Які форми денудаційних процесів характерні для Карпатського регіону?
18. Як впливають льодовикові процеси на сучасний рельєф Європи?
19. Які форми льодовикового рельєфу характерні для Скандинавії?
20. Які характерні форми карсту в Європі та де вони найбільш поширені?
21. Які є головні гідрогеоморфологічні об'єкти Європи (великі річкові басейни, озера)?
22. Які основні річкові системи формують Європейський рельєф долинно-рівнинного типу?
23. Які геоморфологічні процеси впливають на берегову лінію Балтійського моря?
24. Які відмінності між морськими та континентальними рельєфами Європи?
25. Які ролі клімату та сезонних факторів у формуванні рельєфу Європи?
26. Які основні методи вивчення геоморфології (польові, дистанційні методи, ГІС)?
27. Які типи ґрунтових та ерозійних процесів характерні для придунайських рівнин?
28. Які геоморфологічні особливості острівної Європи (Британські острови, Ірландія)?
29. Як міняються геоморфологічні процеси від півночі до півдня Європи?
30. Яке значення геоморфологічних карт для регіонального планування?
31. Які перспективи та виклики вивчення геоморфології Європи з огляду на кліматичні зміни?

5.2. Засоби оцінювання

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками Виробничої практики, вважається не атестованим і не допускається до складання іспиту. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Облік успішності за формами поточного контролю в межах академічних груп може проводитися за такими видами роботи студента:

- підготовка рефератів та ІНДЗ,
- комп'ютерне тестування,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює електронний журнал на платформі Moodle, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

6.1. Методи контролю

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Форма підсумкового контролю – залік у формі тестових завдань з відкритими і закритими запитаннями.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

6.2. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, тестові питання та сформульовано правильні визначення з глосарію, а також подано правильний розв'язок задачі, що розкриває суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію і задачі, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді не достатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові та практичні завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час практичне завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та розв'язання практичного завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

*Загалом максимальна кількість балів, які може отримати студент така: **практичні роботи (30), самостійна робота (30).***

Визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів

навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Coursera та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Іспит	Сума
Змістовний модуль № 1																100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
3	4	3	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.	зараховано
80 – 89	B	добре Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.	
70 – 79	C	Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	

60 – 69	D	задовільно В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань (D). Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань (E).	
50 – 59	E		
35 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Bridges, E. M. (1990). World geomorphology. Cambridge University Press.
2. Embleton, C. (Ed.). (1984). Geomorphology of Europe. London: Macmillan.
3. Migon, P. (Ed.). (2010). Geomorphological landscapes of the world. Springer Science & Business Media.

7.2. Допоміжна

1. Abele G. (1974). *Bergstürze in den Alpen*. Wissenschaftliche Alpenvereinshefte 25. Munich: German and Alpine Clubs.
2. Ekinici D., Ozsahin E. (2011). Geomorphology of Balkans. Chapter in Balcan studies I Geography & Geostrategy. P. 180-194
3. Higgitt, D. L., & Lee, E. M. (Eds.). (2011). Geomorphological processes and landscape change: Britain in the last 1000 years. John Wiley & Sons.
4. Jiménez-Sánchez M., Rodríguez-Rodríguez L., García-Ruiz J.M., Domínguez-Cuesta M.J., Farias P., Valero-Garcés B., Moreno A., Rico M., Valcárcel M., A review of glacial geomorphology and chronology in northern Spain: Timing and regional variability during the last glacial cycle, *Geomorphology*, Volume 196, 2013, Pages 50-64,
5. Saroli M, Albano M, Moro M, Falcucci E, Gori S, Galadini F, Petitta M. Looking into the entanglement between karst landforms and fault activity in carbonate ridges: the fibreno fault system (Central Italy). *Front Earth Sci.* 2022;10(891319):1–19.

Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Ю. Федьковича регламентується такими нормативними документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf

- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdodatky-31102023.pdf

Політика щодо термінів виконання робіт та перескладання	Роботи, які здані пізніше встановлених поточних термінів виконання робіт без поважних причин, не оцінюються. Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини
Політика академічного плагіату, фальсифікації і фабрикації	Списування під час контрольних і самостійних робіт, іспиту заборонені (і т.ч. із використанням мобільних девайсів). У випадку виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн